

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

2019-0000046384

Uw brief (kenmerk)

163188.04u

Datum 15 april 2019
Betreft Schriftelijke vragen naar aanleiding van de brief van 12 februari 2019 inzake de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn

Geachte voorzitter,

Naar aanleiding van mijn brief¹ van 12 februari jl. over de evaluatie van de *Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn* en een aantal andere toezeggingen heeft uw Kamer vragen gesteld over het cliëntenonderzoek en de verwerking van persoonsgegevens uit hoofd van de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft). Hierbij ontvangt uw Kamer de beantwoording van die vragen.

Cliëntenonderzoek

Allereerst wordt gevraagd of een politiek prominente persoon die klant is bij meerdere banken of andere financiële instellingen net zoveel keer aan een onderzoek moet meedoen, en wat er gebeurt indien de oordelen van verschillende instellingen uiteenlopen. In dat verband wordt ook gevraagd of De Nederlandsche Bank (DNB) inzicht heeft gegeven in de mogelijkheid voor banken om onderling af te stemmen om aldus lasten te verminderen.

Iedere instelling in de zin van de Wwft is op grond van die wet verplicht om in het kader van haar dienstverlening cliëntenonderzoek te verrichten. Voor zover sprake is van een politiek prominente persoon dient er altijd een verscherpt cliëntenonderzoek plaats te vinden. De verplichting om een cliëntenonderzoek te verrichten, geldt voor elke Wwft-instelling en dient ertoe om te voorkomen dat de dienstverlening van een instelling wordt gebruikt voor witwassen of terrorismefinanciering. Hierbij is relevant dat het cliëntenonderzoek moet zijn afgestemd op het risico op witwassen en terrorismefinanciering. Dit risico is onder meer afhankelijk van de te leveren dienst of het gevraagde product. Het cliëntenonderzoek kan daarom van instelling tot instelling verschillen.

De Wwft biedt Wwft-instellingen de ruimte om in bepaalde gevallen het cliëntenonderzoek door een andere Wwft-instelling te laten verrichten. De instelling mag dan vertrouwen op de cliëntenonderzoeksmaatregelen die een andere Wwft-instelling toepast op de cliënt, ook als deze cliënt een politiek

¹ Kamerstukken I 2018/19, 34808, K.

prominente persoon is. Een instelling die vertrouwt op het cliëntenonderzoek van een andere instelling dient daar zorgvuldig mee om te gaan; de verantwoordelijkheid voor het cliëntenonderzoek en voor de naleving van de relevante bepalingen uit de Wwft berust te allen tijde bij de eerstbedoelde instelling.

Directie Financiële
Markten

Ons kenmerk
2019-0000046384

Ik acht het van groot belang dat het cliëntenonderzoek door instellingen effectief wordt uitgevoerd. Ik onderzoek momenteel samen met DNB, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de sector de mogelijkheden om meer informatie uit te wisselen. Zoals aangekondigd in mijn brief van 26 maart jl. aan de Tweede Kamer komt het kabinet voor de zomer met een plan van aanpak om er voor te zorgen dat financiële instellingen (in het bijzonder banken) hun poortwachtersrol beter kunnen vervullen.² In dat plan van aanpak speelt het onderzoek naar betere en effectievere informatiedeling een belangrijke rol. Ik zal het plan van aanpak ook met de Eerste Kamer delen.

Verwerking persoonsgegevens

De leden van de Eerste Kamer vragen daarnaast of het budget dat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft om toezicht te houden op de verwerking van persoonsgegevens door Wwft-instellingen in verband met verplichtingen uit de *Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn* voldoende is om het brede terrein van de *Algemene verordening gegevensbescherming*³ (AVG) te bestrijken en in het bijzonder om politiek prominente personen te beschermen tegen inbreuken op hun privacy. In dit verband vragen de leden om een uitvoeringsregeling waarmee de zorgen omtrent ongelijke behandeling en schending van de privacy worden weggenomen.

De bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens is een grondrecht. Dit volgt onder meer uit artikel 8 van het *Handvest van de grondrechten van de Europese Unie*, en artikel 16 van het *Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie*. Daarnaast worden persoonsgegevens beschermd als onderdeel van de persoonlijke levenssfeer in de zin van artikel 10 van de *Grondwet* en als onderdeel van het privéleven in de zin van artikel 8 van het *Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden* (EVRM) en artikel 17 van het *Internationaal verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten* (IVBPR).

De Europese wetgever heeft dit recht recent nader ingevuld en genormeerd in de AVG. Ook nationale implementatie daarvan in de *Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming* normeert de wijze waarop persoonsgegevens mogen worden verwerkt. De AVG heeft als verordening directe werking in onze Nederlandse rechtsorde en is zodoende direct van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door instellingen uit hoofde van de Wwft en vormt daarbij het algemene kader voor de verwerking van persoonsgegevens.

De vierde anti-witwasrichtlijn⁴ voorziet voorts in enkele bepalingen die specifiek

² Kamerstukken II 2018/19, 31477, nr. 38.

³ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (PBEU 2016, L 119).

⁴ Richtlijn (EU) nr. 2015/849/EC van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van

zien op het verwerken van persoonsgegevens in het kader van het voorkomen van witwassen of financieren van terrorisme. Deze bepalingen zijn met de *Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn* in artikel 34a Wwft geïmplementeerd. Door middel van het cliëntenonderzoek verwerven instellingen onder andere kennis en informatie over de identiteit van de cliënt, diens uiteindelijk belanghebbende (UBO) alsmede het doel en de aard van een zakelijke relatie of incidentele transactie. Die kennis en informatie zijn noodzakelijk om signalen van witwassen, daaraan ten grondslag liggende basisdelicten, of terrorismefinanciering vroegtijdig te kunnen herkennen. Op grond van artikel 34a Wwft mogen instellingen de persoonsgegevens die zij op grond van de Wwft hebben verzameld echter alleen verwerken met het oog op het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering en niet voor commerciële doeleinden of andere doeleinden die niet verenigbaar zijn met dat zwaarwegend belang. Persoonsgegevens die uit hoofde van de Wwft zijn verzameld kunnen dan ook alleen voor een ander doel worden verwerkt indien dat doel verenigbaar is met het doel waarvoor de persoonsgegevens aanvankelijk werden verzameld, te weten het voorkomen van witwassen of financieren van terrorisme. Ook dienen instellingen op grond van artikel 34a Wwft, voordat zij een zakelijke relatie aangaan of een incidentele transactie verrichten, informatie aan de cliënt te verstrekken over de wettelijke verplichtingen inzake de verwerking van persoonsgegevens met het oog op het voorkomen van witwassen en terrorismefinanciering. De Wwft biedt geen grondslag voor een uitvoeringsregeling op dit punt.

**Directie Financiële
Markten**

Ons kenmerk
2019-0000046384

De Wwft-toezichthouders houden toezicht op de naleving van de verplichtingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens die voortvloeien uit de naleving van de verplichtingen in Wwft, en de AP houdt in algemene zin toezicht op de verwerking van persoonsgegevens door private instellingen en overheidsorganisaties. Voor de consequenties van de AVG voor de AP is voor de jaren 2019 en volgende EUR 7 miljoen structureel extra budget toegekend, waarmee inderdaad nagenoeg een verdubbeling van het toenmalige budget is gerealiseerd. Aan de hand van de realisatiecijfers van de AP wordt gemonitord of het benodigde bedrag hoger of lager uitvalt. Deze monitoring en het gesprek dat het ministerie van Justitie en Veiligheid met de AP over de uitkomsten hiervan voert, omvat alle wettelijke taken van de AP, waaronder het door de AP uit te oefenen toezicht op grond van de *Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn*.

Hoogachtend,
de minister van Financiën,

W.B. Hoekstra